

Zamyšlení se nad komunikováním statistiky v médiích

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY717

Hana GERLOVÁ

333140, Genderová studia - Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 27. 4. 2010

Fakulta sociálních studií MU, 2009/2010

Statistika je bezpochyby vědou přesnou a velmi náročnou na zpracování. Pokud tedy někdo realizuje celý svůj výzkum a dá veřejnosti k dispozici veškeré poklady a závěry, ke kterým se dopracoval, bylo by u dalších komentátorů a autorů článku nanejvýš vhodné, aby k jednotlivým datům a zjištěním přistupovali zodpovědně a nepřekrucovali výsledky ve prospěch své vlastní senzace.

Pro svou práci jsem zvolila článek „*Rakovina ohrožuje podle výzkumů více muže než ženy*“, který vychází ze studie provedené organizacemi Cancer Research UK a National Cancer Intelligence Network (NCIN) ve spolupráci s Men's Health Forum ve Velké Británii.

Veškerá vstupní data poskytla CancerStats – statistické oddělení Cancer Research UK. Tato statistická skupina pečlivě shromažďovala data o lidech, kterým byla diagnostikována rakovina. Tato čísla přezvala z celonárodních statistik. Nutno říci, že mluvíme o nemocných mužích a ženách, kteří jsou občany Velké Británie. Výzkum se týkal zhodnocené výsledků v období let 2006 a 2007.

Komunikování statistiky:

Při počátcích vypracovávání práce mě překvapilo, jak obtížné může být najít původní výzkum. Zabralo mi spoustu času, než jsem se dopracovala k plně originální verzi. I proto mě napadla hned první sporná myšlenka. Pokud novináři prezentují nějaký výzkum, dohledávají si skutečně originální informace nebo spoléhají na již jednou zpracovaný výpis faktů? V případě mého článku lze pochybovat o obou variantách. Našla jsem totiž ještě další článek na stránkách BBC, který byl publikován o den dříve, než na stránkách serveru Aktuálně.cz. Když jsem je oba blíže porovnála, zjistila jsem, že česká verze je v podstatě ještě o něco stručnější výtah z původního výzkumu. Snad i díky předávání informací z ruky do ruky a jejich neustálému zkracování došlo k několika změnám v původně prezentovaných výsledcích.

Už v samotném tématu výzkumu a názvu článku lze najít rozdíly. Zatímco výzkum hovoří o nadměrném riziku rakoviny, které platí u mužů, autorka článku posouvá téma o kousek a dál a konstatuje, že muži jsou zhoubným onemocněním ohroženi více než ženy. To zdaleka nemusí být pravda, především proto, že sám výzkum je zaměřen poměrně jednostranně a nejsou do něj zahrnuta všechna fakta.

Dalším problémem je fakt, že výzkum byl proveden na obyvatelích Velké Británie. Vztahovat tedy výsledky na českou či dokonce obecně světovou populaci je poněkud zkreslující. Sám autor článku nemá dostatečné podklady k tomu, aby mohl výsledky přenést paralelně na český případ. Rozhodně nelze na základ analýzy jedné země usuzovat, že to platí všude, byť by to mohla být do jisté míry pravda.

Přestože jsou v článku hodnocena konečná zjištění, zapomíná autorka také posoudit dílčí poznatky. **Například z výzkumu jasně vyplývá, že zatímco úmrtnost mužů na rakovinu plic sice výrazně klesá, u žen nepatrně stoupá. Tedy existuje příklad, respektive výjimka, která nabourává vyřčenou teorii o tom, že muži jsou rakovinou ohroženi více.**

Jako jeden z největších nedostatků shledávám skutečnost, že z výzkumu byly vypuštěny specifické druhy rakoviny (rakovina prsu, prostaty či dělohy). Ačkoli výzkumníci obhajují, že díky tomuto kroku hodnotí skutečně jen pozici mužů, musím podotknout, že opětovné zapojení specifických druhů rakoviny do výzkumu by mohlo čísla poněkud pozměnit. Této reality si nevšímá ani autorka článku a neupozorňuje, že dalším příkladem výjimky, kdy jsou ženy postihnuty nepoměrně více, je rakovina prsu. Fakta spíše dovádí do extrému i sama. Měla jsem totiž z jejího textu pocit, že primárně z něj mají vyjít jako chudáčci muži.

Zavádějící byla také konkrétní čísla uvedená v textu. Zatímco původní výzkum odhaluje, že totální úmrtnost na rakovinu je 87%, autorka se spokojila s číslem 70%. Pozapomíná také uvést, že totální úmrtnost žen je 73%, což v poměru k **neskutečným a zdrcujícím** rozdílům, které představuje článek, není až zas tak ohromující rozdíl. Sám výzkum také uvádí, že bez ohledu na fakta úmrtnosti či rychlosti rozvíjení nemoci jsou to právě ženy, kterých je registrováno více jako osob s nádorovým onemocněním. Tento fakt autorka také pozapomněla, což lze snadno pochopit, jelikož se jí lidově řečeno “nehodil do krámu”.

Obecně nelze říci, že by si autorka čísla nějak extrémně poupravovala nebo dokonce zmiňovala jiné výsledky, než které odhalil výzkum. Spíše z něj jej vybrala potřebné informace, tak, aby jí zapadly do konceptu **fantastického nadpisu**. Protože jsem se nikdy přesně nezaměřovala na to, jak dalece jsou data v člancích a zajímavostech důvěryhodná, překvapilo mě, že si seriózní výzkum lze poněkud poupravit ke svému účelu. Určitě mě ale tento úkol přiměl k tomu, abych nevěřila všemu, co zjistili fiktivní američtí a australské vědci a raději si informace ověřovala, než je sama někde použiju.

Zdroje:

Výzkum:

http://info.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@sta/documents/generalcontent/crukmig_1000ast-2748.pdf

Článek:

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=640013>

Myslím, že jste si trochu zapřeháněla. Článek je sice slátanina, ale do vyložené senzacechtivosti má daleko. Mohla jste se více zaměřit na tu hromadu nejasných číselných tvrzení, která tam byla. Např. „se nemoc pravděpodobněji rozvine u 60 procent mužů“ je celkem perlou obskurity.

Takže až budete příště kritizovat, zkuste to střízlivěji, věcněji. I přesto seminárku přijímám.

SJ

10b

